

ADRIANO CERRI

Pizos universitetas
adrianocerri@gmail.com

K. Donelaičio „Metų“ tikriniai vardai kitose kalbose: vertimų metodologijos palyginimas

Viena iš daugelio Kristijono Donelaičio *Metų* leksikos ypatybių – tikrinių vardų gausumas ir įvairumas. Itin įdomi yra pravardžių, arba „kalbančių vardų“, grupė, kuri sudaro 28% visų poemos asmenvardžių (Gramaitė, Balickienė, 2010). Iki šiol buvo nagrinėta tikrinių vardų semantika/etimologija (Kabelka, 1964), jų sistema bei funkcija teksto sandaroje (Eckert, 1993). Taip pat buvo renkami ir analizuojami Tolminkiemio bažnyčios krikšto metrikų ir mirimo metrikų knygose Donelaičio užrašyti onimai (Blažienė, 2014; Schiller, 2014). Tačiau dar mažai tyrinėta tema yra *Metų* tikriniai vardai vertimuose į kitas kalbas. Bene vienintelį darbą ta tema parašė Raineris Eckertas (1985), atkreipęs dėmesį tik į *Metų* vertimus į vokiečių kalbą.

Šiame pranešime norėčiau grįžti prie šios temos ir praplėsti diskusiją, remdamasis taip pat vertimais į anglų, latvių, ispanų ir italų kalbas. Įvairių vertėjų požiūris ir metodika nemažai skiriasi: vieni tekstą žiūri labiau filologiškai, kiti – kūrybiškiau. Asmenvardžius vieni vertėjai vertė į savo kalboje esančius atitikmenis, kiti išlaikė originalius; vieni juos adaptavo pagal savo kalbos rašybos taisykles, o kiti – ne. Vienu ar kitu būdu visi vertėjai stengėsi perkelti ne tik denotatyvinę, bet ir konotatyvinę šių žodžių funkciją; tačiau skirtumai atsirado dėl neišspręstos teorinės problemos: koks turėtų būti tikrinių vardų konotatyvinis turinys vertimuose?

Parodysiu, kaip vertimo sprendimai atspindi skirtingas teorines nuostatas. Aptarsiu savo ir kitų vertimų metodikos privalumus ir trūkumus remdamasis dabartinėmis vertimo teorijomis, ypač atsižvelgdamas į tokias sąvokas kaip informacijos praradimą (Eco, 1979), įsivaizduojamą skaitytoją ir metatekstą (Osimo, 2004).

Literatūra

- Blažienė, G. (2014): Kristijonas Donelaitis ir tikriniai vardai, pranešimas konferencijoje *Kristijono Donelaičio reikšmės*, Vilnius.
- Eco, U. (1979): *Lector in fabula*, Milano: Bompiani.
- Eckert, R. (1985): Zu den litauischen Namen in den Werken des K. Donelaitis und ihrer Wiedergabe in den deutschen Übersetzungen, *LS/ZISW/A*, 129(1), pp. 85-94.
- Eckert, R. (1993): Asmenvardžiai K. Donelaičio „Metuose“, *Darbai apie Kristijoną Donelaitį*, Vilnius, pp. 109-112.
- Gramaitė G., Balickienė, V. (2010): Kristijono Donelaičio poemoje „Metai“ pavartoti asmenvardžiai.
- Kabelka, J. (1964): *Kristijono Donelaičio raštų leksika*, Vilnius: Mintis.
- Osimo, B. (2004): *Manuale del traduttore*, Milano: Hoepli.
- Schiller, C. (2014): Kristijonas Donelaitis ir jo amžininkai: Tolminkiemio bažnyčios metrikų knygos kaip autobiografinio pasakojimo šaltinis, pranešimas konferencijoje *Kristijono Donelaičio epochos knygos kultūra daugiatautėje Prūsijos visuomenėje*, Vilnius.